

Iemchyk O.
**THE FORMATION THE CREATIVE POTENTIAL OF MASTERS OF PRESCHOOL EDUCATION
AS A SCIENTIFIC PROBLEM**

The article deals with the investigation of scientific and theoretical origins the problem of formation the creative potential of future masters of preschool education. The role of creative qualities of teacher's personality in future creative activities is analyzed on the basis of educational theory and practice. The creative potential is identified as the basic quality of creative personality and the source of creative specialist of preschool education in preschool educational institution.

The specificity and complexity of the formation the creative potential of master preschool education, which is a combination of two aspects of the specialist's quality, are analyzed. The one is the formation the creative potential of masters of preschool education as the readiness of specialist of preschool education for creative educational work with preschool children. The second is the formation of creative potencies of master of preschool education as a teacher of pedagogical disciplines and the subject of innovation activities in higher educational establishment and its main determinants.

According to the research, the creative potential of master of preschool education as a teacher of pedagogical disciplines is defined as the complex characteristic of specialist's personality in preschool education, which is the system of professional knowledge and skills, the psychological qualities of the teacher, the motivation and the readiness for creativity and innovative activity in higher education institution, for self-improvement and for self-fulfillment, the mastery of methods and technologies of the diagnostics and formation the creative personality in students of pedagogical professions, the ability to form in students the readiness for creative interaction with preschool children in educational process of training in preschool educational institution, which opened and formed during the professional training at magistracy.

The studying the components of master's preschool education training for creative educational activities in higher educational establishment for its further improvement is determined as the perspective for further research.

Key words: *creative personality, creative activities, creative potential of specialist, creative potential of master of preschool education.*

Подано до редакції 16.03.2015.

Рекомендовано до друку канд.пед.наук, доц. Семеновим О.С.

УДК 371.3

© 2015

Іванова О.В., Журба О.Р.

**АКТИВІЗАЦІЯ ІНШОМОВНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ
ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ**

У статті проаналізовано використання інтерактивних методів навчання, що дозволяють активізувати мовленнєву діяльність студентів-філологів. Визначено і обґрунтовано основні поняття, проаналізовано методикою застосування інтерактивних методів на практичних заняттях з іноземної мови. На практичних заняттях з англійської мови доцільно застосувати навчальні методи, що стимулюють та активізують творче мислення студентів: "мозковий штурм", рольові ігри, бесіди, дискусії. Доведено, що інтерактивні методи необхідно використовувати в процесі підготовки фахівців-філологів..

Ключові слова: *інтерактивні методи, мовленнєва діяльність, комунікативна активність, мозковий штурм, рольові ігри, дискусія.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Тенденції розширення міжнародного співробітництва, а відповідно, міжкультурної комунікації, зумовили появу нових вимог до фахівців-лінгвістів: бути активними учасниками іншомовного професійного спілкування, досконало володіти правилами мовленнєвої поведінки під час комунікативного процесу. Таким чином, перед науковцями і педагогами вищої школи постає проблема забезпечення максимально високого рівня сформованості комунікативної компетенції у студентів-філологів зокрема. Оскільки специфіка процесу підготовки філологів полягає у його спрямованості в соціально-комунікативному напрямку, відповідно, основним видом діяльності майбутнього фахівця буде говоріння (спілкування). Враховуючи це, основним завданням вищої школи сьогодні є впровадження і застосування таких методик і технологій, що дозволяють максимально ефективно та якісно сформувати іншомовні мовленнєві навички у студентів мовних спеціальностей. Важливість вирішення зазначеної проблеми зумовлює актуальність нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

У науковій літературі проблемам активізації навчання присвячено чимало досліджень. Свій внесок у цій галузі науки зробили такі вчені-педагоги як М. Бірштейн, Т. Тимофєєвський, І. Сирожина, С. Гідровіч, В. Рабальський, Р. Жукова, В. Буркова, Б. Христенко, А. Смолкіна, А. Вербицький, В. Ефімова, В. Комарова [3].

У напрямку розвитку методикою особистісно орієнтованих підходів проводили свої дослідження такі вчені, як Є. Полат, А. Будько. Вони зосереджували увагу саме на розробці нових методів, технологій і прийомів, що б давали змогу активізувати навчально-пізнавальну діяльність учнів. На основі цих досліджень сьогодні створюється велика кількість підручників, посібників, методичних рекомендацій щодо використання методів навчання іноземної мови, які враховують необхідність розвитку мовленнєвої діяльності в студентів.

Особливу увагу на новаторство в діяльності педагога звертає М. Скаткін. На його думку, саме такий підхід може стати активатором розвитку навчальної пізнавальної діяльності [2].

Деякі вчені-психологи досліджували і глибоко проаналізували інтерактивний аспект спілкування (Г. Андрєєва та Б. Ломов).

Дослідженнями проблем застосування інтерактиву в процесі навчання були присвячені роботи О. Єльнікової, Г. Коберника, О. Коберника, Т. Кравченко, М. Крайньої, Г. Кривчикової, В. Мельника, Л. Пироженко, О. Пометун та ін. Вони обґрунтовують і доводять доцільність використання інтерактивних методів для посилення ефективності процесу навчання.

Проте, аналіз психолого-педагогічної літератури показав на недостатню вивченість проблематики дослідження, пов'язаних з використанням інновацій у навчальному процесі з метою формування процесів активізації мовленнєвої діяльності у студентів-філологів.

Формування цілей статті... Метою нашого дослідження є вивчення теоретичних засад, шляхів, прийомів активізації іншомовної мовленнєвої діяльності студентів-філологів за допомогою інтерактивних технологій навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження... Сьогодні курс викладання англійської мови у вишах має відповідати певним вимогам, що покликані забезпечити повноцінну підготовку фахівців філології, враховуючи необхідність забезпечення мовленнєвої діяльності студентів. Таким чином, завдання педагога полягає в якомого більшій стимуляції активного спілкування на практичних заняттях, активізації комунікативних навичок студентів, залученні їх до мовленнєвої діяльності шляхом використання новітніх прийомів і методів навчання, адже вони дозволяють кожному з суб'єктів навчального процесу брати участь у розвитку іншомовної комунікативної компетенції.

Поняття "інтерактивний" має латинське походження ("inter" – між та "active" – активний). У перекладі з англійської поняття "інтерактивність" має наступне тлумачення: "inter" – взаємний, "act" – діяти, здатність взаємодіяти. З цього випливає, що основне завдання навчання, яке базується на застосуванні інтерактивних методів є взаємодія та міжособистісне спілкування суб'єктів навчального процесу. Отже, у буквальному розумінні інтерактивними може вважатися будь-який метод, у "якому той, хто навчається, є учасником, який щось: говорить, управляє, моделює, пише, малює тощо, тобто не виступає лише слухачем, спостерігачем, а бере активну участь у тому, що відбувається власно створюючи це"[1, с. 5].

На думку О. Часовського, найбільш оптимальними інтерактивними методами для реалізації цих завдань виступають методи дискусії, евристичної бесіди, метод «мозкового штурму», ділової гри, рольової гри, метод проведення тренінгів[5, с. 94]. Але при виборі того чи того методу педагог вищої школи повинен керуватися тими конкретними завданнями навчального процесу, результати яких найбільше відповідають вимогам формування тих чи тих навичок у студентів.

Основною метою навчання студентів-філологів є формування саме комунікативних навичок особистості, що є першою умовою для практичного оволодіння іноземною мовою. Практичні завдання, побудовані з урахуванням інтерактивних технологій в навчанні дають змогу ефективно та якісно засвоїти навчальний матеріал, тому що їх завдання полягає в переході від пасивного засвоєння інформації в процесі пізнання до активного. Таким чином, створюються умови для оволодіння іноземною мовою на високому рівні та подальшого використання набутих умінь і навичок на практиці. У процесі комунікативної активності студенти навчаються висловлювати свої думки (що в свою чергу активізує творче мислення), спілкуватися іноземною мовою, брати участь у дискусіях, використовувати граматичні конструкції, закріплювати навчальну лексику в межах програми (конкретної теми), активізувати словник.

На практичних заняттях з іноземної мови ми вважаємо за доцільне використовувати різноманітні навчальні методи, що стимулюють та активізують творче мислення студентів. Одним із найефективніших таких методів – "мозковий штурм". Цей метод традиційно характеризується як такий вид діяльності студентів, що застосовується у групах. Він дозволяє стимулювати активне мислення студентів, продукувати більшу кількість ідей, розвивати навички синтезу й аналізу наукової інформації, розвивати творче мислення, вирішувати проблемні питання, прислухатися до іншої точки зору та при цьому вчитися висловлювати свої думки іноземною мовою, що є основною вимогою для якісної підготовки фахівців з філології.

Суть цього методу полягає в тому, що педагог подає або ситуацію, або лише ключові поняття в межах конкретної теми навчального плану. Завдання студентів є вирішення ситуації, а точніше розробка варіантів її вирішення. Запропоновані варіанти потім порівнюються з інформацією, яку пропонує викладач. Наприклад, при вивченні теми "Education" пропонується ряд слів: *university, student, books, learning, discipline, lector*. Далі постановка проблеми: здогадатися про тему заняття, виходячи з вищеперерахованих слів. Або ж навпаки, оголошується тема заняття, тобто лише центральне слово; відповідно, завдання студентів – заповнити ключовими поняттями тематичний ряд. Як результат, студенти активно включаються в роботу на початковому етапі заняття, застосовуючи свої знання на практиці шляхом комунікативної діяльності в процесі навчання.

Ще одним ефективним інтерактивним методом є метод рольових ігор. Його спрямованість на пізнавальну взаємодію учасників навчального процесу неможливо переоцінити, оскільки він сприяє активізації творчого мислення, систематизації теоретичної навчальної інформації, умінню застосовувати її на практиці, моделювати певні комунікативні ситуації, а також активізувати самостійну роботу студентів.

Особливість методу гри полягає в тому, що він базується на ситуаціях з реального життя. Схема застосування цього методу досить проста: учасникам надається опис та особливості ролі, яку вони повинні зіграти, а студенти в подальшому виступають від імені своїх конкретних героїв. Варто звертати увагу на те, що при організації таких ігор необхідно враховувати уподобання й зацікавлення сучасних студентів та вікові особливості, адже деякі з запропонованих ролей можуть бути неактуальними або ж незрозумілими для молоді. Наприклад, у процесі вивчення теми *"Health"*, викладач може запропонувати наступну модель ділової гри: один зі студентів розігрує роль лікаря, а інший – хворого на прийомі:

- *Good morning.*

- *What is the trouble with you?*

- *I've caught a bad cold.*

- *How long are you feeling this way?*

- *I've been ill since Monday.*

- *And you are coughing a lot, aren't you?*

- *Yes.*

- *Have you taken your temperature?*

- *Yes, I'd taken my temperature before I left home. It was normal.*

- *Have you a headache or a sore throat?*

- *I have both.*

- *Have you taken anything for your headache?*

- *I took aspirin.*

- *Well, I'll examine you. It is not an ordinary cold. You have flu. I'll give you two prescriptions which you must take to the chemist's. If you follow my instructions you will feel better in a few days. If you don't feel better, you will have to call for me.*

- *Thank you, doctor.*

Оскільки рольові ігри орієнтовані на закріплення вивчених у межах навчальної теми лексичних одиниць, граматичних конструкцій і сталих виразів, а також закладають основу для подальшого розвитку комунікативних навичок студентів, а також є найбільш цікавою і розважальною формою засвоєння знань, то вони є відмінним мотиватором для якісного оволодіння іноземною мовою.

Ішим не менш дієвим методом активізації мовленнєвої діяльності студентів виступає метод бесіди. Бесіда носить діалогічний характер, а отже в процесі вивчення іноземної мови є необхідним інструментом. Сутність бесіди полягає в тому, що викладач шляхом уміло поставлених проблемних запитань спонукає студентів до процесу активного мислення, аналізу фактів і явищ, які повинні виникати в процесі діалогічного спілкування в логічній послідовності й мотивувати студентів самостійно підходити до певних теоретичних висновків і узагальнень. Важливо, щоб питання педагог формулював таким чином, щоб на них не могло бути однозначних стверджувальних або заперечних відповідей. Проте, цей метод доцільно застосовувати лише тоді, коли у студентів уже є певний багаж знань або уявлень з окремої теми, що дозволить їм осмислити та засвоїти знання евристичним шляхом (від грецького *heurisko* – знаходжу) на основі наявних життєвих спостережень.

Іншим варіантом залучення студентів до активної мовленнєвої діяльності шляхом застосування методу евристичної бесіди будуть так звані заохочувальні питання, наприклад:

- *Who knows something about the current situation on the labor market?*

- *How do you think, which specialists are in demand today?*

- *Why?*

Таким чином, викладач може залучити до процесів активної мовленнєвої діяльності якомога більшу частину студентів, адже метод евристичної бесіди не носить індивідуального чи діалогічного (як, наприклад, в своїй більшості ділові ігри) характер.

Ще одним таким методом, основним завданням якого є залучення якомога більшої кількості студентів уважається метод дискусій. Особливість методу полягає в тому, що учасникам навчального процесу подається певна проблемна ситуація, вирішення якої вимагає від них активного втручання в обговорення, а отже активізацію комунікативної діяльності як результат. Метод ґрунтується на типових прикладах, а отже вчить застосовувати теоретичні правила граматики, вимови лексики на практиці, і в той же час дозволяє учасникам дискусії аналізувати всю суперечливу інформацію. Що важливо, під час дискусій студенти мають змогу

самостійно виявляти прогалини у своїх знаннях стосовно певних тем, визначень, лексики, оскільки процес дискусії є досить емоційним та розвиває високий темп як наслідок. Дискусії тренують і орієнтують студентів на активний пошук нових ідей та вирішення питань, спонукають до інтелектуального суперництва, дають можливість наводити аргументи та мислити іноземною мовою, поповнювати свій активний словниковий запас, формувати комунікабельну соціально спрямовану особистість. Таким чином, в активному обговоренні формуються стійкі комунікативні навички іншомовного мовлення.

На наш погляд, найбільш ефективними вправами для організації дискусійного обговорення з метою розвитку іншомовної мовленнєвої діяльності будуть наступні, запропоновані у табл. 1.

Таблиця 1

Вправи для розвитку іншомовної мовленнєвої діяльності

Назва	Особливості й основні завдання, на вирішення яких орієнтована вправа
<i>“Roundtable”</i>	<i>Носить демократичний характер інтенсивних дискусій. Вони організуються з метою пошуку колективного рішення з низки наукових питань проблемного характеру.</i>
<i>Scientific debate</i>	<i>Так звана навчальна суперечка-діалог, у ході якої суб'єкти навчального процесу є представниками різних позицій та активно відстоюють свою, протилежну іншим, думку.</i>
<i>Training</i>	<i>Вправа, мета якої організувати невеликі групи студентів для залучення їх до різних форм роботи, в ході виконання яких студенти мають можливість удосконалювати навички процесів моделювання ситуацій, що максимально наближені до реальності.</i>
<i>Judicial sitting</i>	<i>Особливість вправи дискусійного проектування полягає у пошуку конструктивних та законно обґрунтованих відповідей.</i>
<i>Competition in small groups</i>	<i>Зазвичай, ціль цієї вправи є виявлення широкого спектру думок у межах заданої проблематики. Це нівелює ризик здобуття односторонніх знань та прийняття помилкових рішень. Для гостроти дискусії деколи навмисно можуть запрошувати представників іншої вікової категорії, іншого закладу.</i>
<i>Situation</i>	<i>Основною метою вправи є розвиток та формування у студентів швидкої реакції на проблемну ситуацію, а також розвивати творче мислення у процесі дискусії.</i>

Усі вищезазначені інтерактивні методи та приклади їх реалізації на практиці з метою активізації іншомовної мовленнєвої діяльності не є вичерпними та не можуть застосовуватися відокремлено, – потрібно розробляти методику комплексного поєднання інтерактивних методів для більш ефективного та якісного формування комунікативної компетенції в студентів-філологів.

Висновки... Отже, застосування інтерактивних методів навчання в процесі формування активної іншомовної мовленнєвої діяльності студентів-філологів дає змогу вирішити низку завдань: набуття студентами практики іншомовного спілкування шляхом моделювання проблемних ситуацій, розвиток творчого мислення, вдосконалення комунікативних умінь і навичок, соціальної взаємодії, колективного або індивідуального прийняття рішень, підвищує ефективність засвоєння навчального матеріалу з іноземної мови. Наведені нами приклади доводять, що інтерактивні методи доцільно і виправдано використовувати в процесі підготовки фахівців філологічних спеціальностей.

Використана література :

1. Ігри дорослих. Інтерактивні методи навчання / [упоряд.Л.Галіціна]. – К. : Редакції загально педагогічних газет, 2005. – 128с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
2. Левіна М.М. Технології професійної педагогічної освіти : навч. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів / М.М. Левіна. – М. : Видавничий центр «Академія», 2001. – 272 с.
3. Романовська О.О. Застосування методу проблемної лекції для викладання економічних дисциплін / О.О. Романовська. – [Електронний ресурс]. Режим доступу:http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/Tipuss/2012_2/Rom.pdf
4. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі : навч.-метод. посіб. / О. Січкарук. – К. : Таксон, 2006. – 87с.
5. Часовский А.В. Интерактивные методы обучения в преподавании «психологии здоровья» / А.В. Часовский // Инновации в образовании. – 2002. – № 3. – С. 92-97.

Иванова О.В., Журба О.Р.
**АКТИВИЗАЦИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ РЕЧЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ-ФИЛОЛОГОВ
ПРИ ПОМОЩИ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ**

В статье проанализировано использование интерактивных методов обучения, которые позволяют активизировать речевую деятельность студентов-филологов. Определены и обоснованы основные понятия, проанализирована методика применения интерактивных методов на практических занятиях по иностранному языку. На практических занятиях по английскому языку целесообразно использовать обучающие методы, которые стимулируют и активизируют творческое мышление студентов: "мозговой штурм", ролевые игры, беседы, дискуссии. Доказано, что интерактивные методы необходимо использовать в процессе подготовки специалистов-филологов.

Ключевые слова: интерактивные методы, речевая деятельность, коммуникативная активность, мозговой штурм, ролевые игры, дискуссия..

Ivanova O., Zhurba O.
**ACTIVATION OF FOREIGN LANGUAGE SPEECH ACTIVITY OF STUDENTS-PHILOLOGISTS
THROUGH INTERACTIVE LEARNING TECHNOLOGIES**

The article deals with and proves that interactive teaching methods are effective technologies in a foreign language learning, that allow to intensify a speech activity of students-philologists. The specific of philologists training is oriented in social and communicative course. The main task of higher school is the implementation of effective methodologies and technologies that have to form foreign language communicative skills. Some kinds of interactive technologies and examples of practical tasks for the formation of oral free orientation skills in a foreign language environment in different situations are given and characterized.

Before choosing methods a teacher of higher school should be guided by those definite tasks of educational process the results of which are meeting the requirements of formation of particular students' skills. Practical tasks which are built on the basis of interactive technologies in education give an opportunity effectively study educational material. Thus, one forms conditions for a foreign language learning on a high level and the following usage of formed skills in practice. Students study to communicate using foreign language lexicon, to take part in discussions, to use grammar constructions, to intensify their active vocabulary in the process of communicative activity. On the practical lessons of English it is useful to use different teaching methods that stimulate and activate creative thinking of students: "brainstorming", role play, conversation and discussion.

Therefore, it can be affirmed that, innovative interactive educational technologies determine the final result of studying, activate learning process, stimulate interest, enable a personal development, initiative, creativity, independence of students to make decisions, and, as a result, provide an opportunity to improve the knowledge of foreign languages..

Key words: interactive methods, speech activity, communicative activities, brainstorming, role play, discussion.

Подано до редакції 13.03.2015.

УДК 371.13:17

© 2015

Каленський А.А.

**РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
В МОРАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

У статті розкривається розвиток особистості студента в моральній діяльності. Використання в навчальному процесі ігрових технологій сприяє вихованню важливих для майбутніх викладачів спеціальних дисциплін громадянських і моральних якостей (почуття обов'язку, патріотизму, колективізму, взаємодопомоги, взаємовиручки). Разом з тим, гуманістична спрямованість підготовки, а в підсумку підготовленості професіонала, забезпечує олюднення відносин в самому професійному середовищі, стримує прояви міжособистісної агресивності, непримиренності в ході соціальних зіткнень, конфліктів.

Ключові слова: інтерактивні технології, моральна особистість, моральна діяльність, зона найближчого розвитку, емоційно-ціннісне поле.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Процеси соціальної та психологічної зрілості людей, їх здатність до ведення діалогу, культури комунікацій, активного самопізнання і самовираження виходять на перший план в глобалізованому світі. У зв'язку з цим, сьогодні змінюються характер і функції професійної освіти: вона повинна не тільки передати знання, формувати вміння, а й розвинути здібності до самовизначення, підготувати майбутніх фахівців до самостійних дій, навчити нести моральну відповідальність за себе і свої вчинки. Можливості впливу на майбутніх викладачів спеціальних дисциплін через моральну діяльність за допомогою сучасних інтерактивних технологій, визначають необхідність їх моральної, громадянської спрямованості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Питання морального розвитку та теорії моральної діяльності в зв'язку з використанням методів активного навчання розглядалися багатьма науковцями (Н. Анікеєва, О. Анісімов, О. Артемьєва, О. Богданова та С. Черенкова, О. Бондарєвська, А. Князєв, Д. Ельконін, М. Яновські та ін.).

Формулювання цілей статті... Мета статті – розкрити можливості морального розвитку майбутніх викладачів спеціальних дисциплін через використання методів активного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження... У традиційному представленні моральних знань в вищому навчальному закладі, на жаль, відсутня будь-яка система, вони даються фрагментарно, від випадку до випадку. В